

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet
Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande
Vicekantråd
Harry Jansson

Föredragande
Jurist
Camilla Hägglund-Palmqvist

Justerat

Nr 179

Inrikesministeriets begäran om utlåtande om tjänstemannaarbetsgruppens betänkande, som innehåller ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen och till vissa lagar som har samband med den.

ÅLR 2021/2865

680 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt bilaga.

Hänvisning
VN6255/2021
SM014:00/2015

Inrikesministeriet
kirjaamo@intermin.fi
lainsaadantoyksikko_poliisosasto@intermin.fi

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Utlåtande om tjänstemannarbetsgruppens betänkande, som innehåller ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen och till vissa lagar som har samband med den.

Ålands landskapsregering har beretts tillfälle att inkomma med ett utlåtande om tjänstemannarbetsgruppens betänkande, som innehåller ett utkast till regeringens proposition med förslag till lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen och till vissa lagar som har samband med den.

De viktigaste förslagen

I betänkandet föreslås att det stiftas en ny lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen och den nu gällande lagen med samma namn upphävs. Samtidigt upphävs lagen om behandling av berusade och tvångsmedelslagen och lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ändras.

Syftet med propositionen är att reformera lagstiftningen om behandlingen av frihetsberövade som med stöd av lag hålls i förvar av polisen. De nuvarande bestämmelserna ska uppdateras särskilt i beaktande av avgöranden som övervakar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, rättspraxis samt tillämpningen av bestämmelserna i praktiken.

Bestämmelserna om befogenheterna för den personal som utför bevakningsuppgifter och om myndigheternas skyldigheter ska uppdateras. Lagern om behandling av berusade upphävs och bestämmelser om detta flyttas till den föreslagna nya lagen.

Propositionen innehåller förslag till ändring av fjorton andra lagar som huvudsakligen beror på tekniska ändringar som gäller hänvisningar till lagar.

Behörighetsfördelningen

Propositionen innehåller främst bestämmelser som hänför sig till de skyddade grundläggande fri- och rättigheterna i grundlagens 2 kap. på vilka rättsområden lagstiftningsbehörigheten ankommer riket enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen (1991:71) för Åland. Förundersökning och administrativa ingrepp i den

personliga friheten samt arbetsrätt tillhör också rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 21, 23 och 24 pp.

Med beaktande av det ovan anförda har landskapsregeringen sålunda endast valt att kommentera de konsekvenser den föreslagna lagstiftningen kommer att ha på Ålands polismyndighets verksamhet och kostnaderna för den.

Överenskommelseförordningen

Enligt republikens presidents förordning (56/2020) om polisförvaltningen i landskapet Åland 1 § 2 mom. ska landskapets polis upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen om inte något annat föreskrivs särskilt i lag eller förordning eller bestäms med stöd av 4 §.

Det innebär att Ålands polismyndighet utför alla de uppgifter som ankommer på polisen i landskapet, så också uppgifter som hänför sig till behandling av personer i förvar hos polisen.

Enligt 2 § ska kostnaderna för de uppgifter som avses i 1 § 2 mom. och som hör till rikets lagstiftningsbehörighet betalas av riket i enlighet med vad inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar.

Utlåtande

Landskapsregeringen ser positivt på att förslagen i propositionen förbättrar rättsskyddet både för personer i förvar vid polisen och för tjänstemännen. Dock innebär förverkligandet av förslaget stora kostnadsökningar och utmaningar för verksamheten. De förslag som bedöms ha störst påverkan på Ålands polismyndighets verksamhet är att ensambevakningen upphör, det ökade personalbehovet, särskiljandet av förfarandet för förvaring av frihetsberövandet och utredningsförfarandet samt ett eventuellt ökat transportbehov.

Ålands polismyndighet har i dagsläget cirka 71 polistjänster och två väktartjänster. I väktarnas uppgifter ingår hanterande av personer i förvar hos polisen men också poliser sköter denna uppgift. Vid polismyndigheten finns två celler för tillnyktring och fyra anhållningsceller.

Det nu aktuella lagförslaget innebär bland annat att det inte längre skulle vara tillåtet med ensamarbete och att utredningsansvaret och ansvaret för förvaringen av frihetsberövade måste skiljas åt. De väktare som är anställda vid myndigheten sköter uppgifterna med hjälp av poliserna vid myndigheten men mycket sköts som ensamarbete eller med hjälp av de polisresurser som finns tillgängliga. Om lagförslaget går igenom innebär det en total förändring av verksamheten.

Vid Ålands polismyndighet borde det i framtiden finnas två väktare på plats dygnet runt vilket innebär att personalresurserna skulle behöva utökas med elva personårsverken från två till tretton, tolv väktare samt en överväktare. Utöver detta måste befälsuppgiften lösas. I förhållande till Ålands polismyndighets resurser och budget är detta en mycket stor förändring för verksamheten.

Om den föreslagna lagstiftningen går igenom och blir tvingande bör kostnadsansvaret i enlighet med ovan nämnda överenskommelseförordnings 2 § bäras av riket. I första hand bör dock någon form av dispensförfarande utredas.

Slutsats

Efter att polisväsendet i Finland har reformerats har stora enheter med mycket personella och övriga resurser bildats. Ålands polismyndighet är till följd av Ålands särställning numera den enda inrättningen i landet som motsvarar den tidigare lokalpolisen. Skillnaden mellan de stora polismyndigheterna i Finland och Ålands polismyndighet är således stor vilket innebär att skyldigheter gällande hantering av personer i förvar hos polisen blir alltför utmanande och kostsamma att uppfylla på Åland.

Landskapsregeringen framhåller därför vikten av att det skapas undantag eller specialregler för Ålands polismyndighet. Ifall detta inte är möjligt påpekar landskapsregeringen att kostnadsfördelningen i enlighet med överenskommelseförordningen bör överses och kostnaderna kompenseras av inrikesministeriet.

Landskapsregeringen föreslår att förslaget till proposition kompletteras till denna del och bidrar, tillsammans med Ålands polismyndighet, gärna med ytterligare uppgifter vid behov.

När lagstiftningsarbetet går vidare önskar landskapsregeringen möjlighet att höras gällande förslaget till ny lagstiftning.

Vicelantråd

Harry Jansson

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist